

بررسی و مطالعه عوامل موثر در ساماندهی طرح های سالم سازی سواحل دریای مازندران

(مطالعه موردی شرق گیلان)

محمد رضا طلوعیان رحیم آبادی^۱

۱- کارشناس ارشد جغرافیا - مدیریت و برنامه ریزی توریسم ، جغرافیا ، دانشکده علوم انسانی ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

toluyan@gmail.com

چکیده

محدوده تحقیق حاضر نواحی ساحلی شرق گیلان شامل سواحل شهرهای لنگرود، رودسر، کلاچای و چابکسر می باشد، در این پژوهش سعی گردیده تا عوامل موثر در ساماندهی طرح های سالم سازی سواحل دریای مازندران در محدوده تحقیق مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد بدین منظور قابلیتها و پتانسیلهایی که می تواند موجب شکوفایی و رونق بیشتر طرح های سالم سازی، افزایش جذب گردشگر و نهایتا تاثیر مثبت بر اقتصاد و اشتغال ناحیه بشود ارزیابی گردید؛ کاستی ها و نقاط ضعف مورد بحث قرار گرفت، در این بررسی ها با استفاده از عملیات میدانی، مشاهده و مصاحبه و داده های بدست آمده از پرسشنامه و نظرخواهی از مردمان بومی و گردشگران، وضع موجود محدود برای رسیدن به وضع مطلوب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصله نشان می دهد جهت رسیدن به هدف (ساماندهی موفق طرح های سالم سازی) طرح های کنونی ساحلی نیازمند پیوند با دیگر عناصر گردشگری قابل استقرار در بستر سواحل، پیوند ارتباطی کوه و دریا، مشارکت بیشتر مردمان بومی، افزایش تعداد سایت های سالم سازی، افزایش تعداد نجات غریق، ارائه خدمات مطلوب در محدوده تحقیق، تجهیز زیرساختها بخصوص زیرساختهای دسترسی و حمل و نقل، درمانی و امنیتی، همچنین آموزش و اطلاع رسانی می باشد. سپس پیشنهادات راهبردی در پایان پژوهش ارائه گردید.

کلیدواژه: گردشگری، ساماندهی، طرح سالم سازی دریا، سواحل شرق گیلان

Study of effective parameters in Optimization of Caspian Seaside Safety Scheme

(the case study Guilan east)

Abstract

This research area includes the Guilan eastern seashores such as Langeroud, Roudsar, Kelachai and Chaboksar. In this study, the effective factors in organizing the making safe schemes of Mazandaran Sea are studied. Hence, the potentials and qualifications that can result in improving making safe schemes, increasing the absorbing (attracting) tourists and the positive effects on economics and business of the area are evaluated ultimately and faults are studied. In this study, the area condition in order to meet the desired condition is analyzed by field operation, seeing and interview and data which are obtained from the enquiries of natives and tourists. The obtained consequences demonstrate that in order to achieve the goal (organizing the making safe scheme), the seashore schemes need to make links with other tourism factors that exist in coasts, making links between mountain and sea, increasing the natives' participations, increasing the safeguards, offering desired services in the research area, equipping the infrastructures especially the available infrastructures and transformation, cure and safety and also education and informing. Then, the effective suggestions are presented ultimately.

Keywords: organizing; the making safe scheme; Guilan eastern seashores; tourism

۱- مقدمه:

با وجود موقعیت بالقوه ممتاز ایران از نظر گردشگری بصورت عام و موقعیت ویژه نواحی ساحلی استانهای شمالی واقع در کرانه دریای مازندران بصورت خاص، هنوز کشور و منطقه دریای مازندران نتوانسته از جایگاه شایسته ای که سزاوار آن است در جهان و یا منطقه خاورمیانه برخوردار باشد. مزیت های گردشگری در این سه استان و ویژگیهای طبیعی این مناطق از جایگاه منحصر بفردی در مقایسه با سایر نقاط کشور و حتی منطقه آسیای مرکزی، خاورمیانه و شمال افریقا برخوردار است که علاوه بر جذابیت برای گردشگران داخلی می تواند نیازهای گوناگون گردشگران خارجی بویژه مسلمانان منطقه را نیز مرتفع نماید. (اصلاح عربانی، ابراهیم، ۱۳۷۴)

چنانچه بتوان جذابیتهای مناطق شمالی کشور واقع در نوار ساحلی دریای مازندران را با توان گردشگری داخلی در سایر مناطق کشور در یک برنامه ریزی و مدیریت یکپارچه و کارا گره زد، می توان انتظار داشت که سهم گردشگری در اقتصاد کشور همپایه سایر بخشهای دیگر اقتصادی از جمله بخش صنعت نفت باشد. با این تفاوت که درآمد بخش گردشگری می تواند بصورت پایدار برخلاف آنچه که برای بخش نفت مقطعی است در دراز مدت تضمین گردد. در حال حاضر به دلایل مختلف از جمله نوپائی صنعت گردشگری و عدم زیرساخت های لازم، عدم مهارتها در این بخش و سایر موارد، استفاده چندانی از این ظرفیتهای منحصر بفرد در استانهای شمالی کشور صورت نمی گیرد. لازمه چنین پیشرفتی در زمینه گردشگری، برنامه ریزی اصولی دراز مدت بصورتی پیگیر، پیوسته و مکرر در جهت پیشبرد اهداف توسعه گردشگری در این منطقه است که در حال حاضر کشورمان در بسیاری از جهات در ابتدای پیمودن چنین راهی است. (رضوانی، محمدرضا، ۱۳۸۵)

بیش از ۷۰۰ کیلومتر از نوار ساحلی دریای مازندران در حاشیه استانهای شمالی کشور قرار دارد از اینرو به اعتقاد جمعی از مسئولان و کارشناسان باید طرح جامع و اصولی برای بهره مندی از این جاذبه طبیعی ارائه شود. سالانه حدود ۹۰ درصد مسافران و گردشگران برای استفاده از دریا به شهرهای شمال ایران سفر می کنند، بنابراین به تاکید کارشناسان باید برای توسعه طرحهای سالم سازی دریا در این مناطق تلاش بیشتری شود. لزوم تسریع در آزادسازی حریم قانونی دریا، ساماندهی مدیریت بر سواحل، تامین امکانات، ایجاد و تجهیز طرحهای سالم سازی دریا باید مورد توجه برنامه ریزان قرار گیرد. این در حالی است

که نیاز سنجی ها نشان می دهد که برای توسعه گردشگری در مناطق شمالی علاوه بر ایجاد و افزایش طرحهای سالمسازی دریا، باید تنگناها و مشکلات فرارو برطرف شود. اکنون حدود ۱۵۰ طرح سالم سازی دریا در سواحل شمال کشور فعالیت دارد که بیش از ۱۲۰ طرح در نوار ساحلی مازندران وجود دارد. مشکلات مالی، نبود بسترهای مناسب، کمبود امکانات، کم بودن شمار نجات غریق و نبود متولی مشخص از جمله مشکلات و تنگناهای فراروی طرحهای سالم سازی دریا در شمال می باشد. بخشی از مشکلات موجود به بهره برداران و بخشی نیز به گردشگران برمی گردد از این رو اطلاع رسانی و آموزش نیز در این زمینه الزامی است. (صغری مقدم، محمدرضا، ۱۳۷۸)

بررسی ها نشان می دهد که بیشترین شمار غرق شدگان در خارج از طرحهای سالم سازی است و این بیانگر آن است که طرحهای دریای فعال به دلیل کمبود امکانات پاسخگوی نیازها نیست. طرحهای سالم سازی دریا ظرفیت محدودی دارند و برای توسعه آنها باید برنامه ریزی شود. متولی طرحهای سالم سازی دریا باید مشخص شود و زیرساختها و بسترهای مورد نیاز را باید فراهم کرد. ۱۷ طرح سالم سازی در نوار ساحلی گیلان فعالیت دارند که از سوی بخش خصوصی و شهرداری مدیریت می شود. متأسفانه برخی طرحهای سالمسازی دریا راههای دسترسی، توقفگاه خودرو، کمپینگ و استراحتگاه مناسب ندارند؛ همچنین به دلایل اینکه از برخی طرحهای دریا استفاده موقتی می شود و خوب نگهداری نمی شود به مرور زمان فرسوده می شوند، ارتقاء سطح کیفی محل شنای مجزا، تامین امکانات رفاهی و تفریحی در طرح های سالمسازی دریا در استان از ضروریات می باشد. بیشتر طرحهای فعال سازی دریا در شمال مناسب نیستند و برای بهینه سازی آنها باید از تجربه طرحهای شهرهای موفق استفاده شود؛ هدف اصلی بهینه سازی طرح های سالمسازی دریا در شمال، تکریم گردشگر و شهروندان است و برای اجرای مطلوب این طرحها به توجه ملی نیاز است؛ با توجه به اینکه درصدی از طرحهای سالمسازی دریا در شمال طرح مصوب ندارند از این رو طراحی آن نیز ضروری می باشد.

۱-۱- اهداف تحقیق

هدف کلی: شناسایی عوامل مؤثر در ساماندهی طرح های سالمسازی

هدف جزئی ۱: شناسایی توان ها و قابلیت های بالقوه سواحل در محدوده تحقیق

هدف جزئی ۲: شناسایی راهکارهای پوشش کاستی ها و ضعف ها در فرآیند ساماندهی طرح های سالمسازی محدوده تحقیق

۱-۲- سوال تحقیق

چگونه می توان در ساماندهی طرح های سالمسازی به موفقیت رسید؟ و آیا ایجاد طرح های مناسب و مجهز سالم سازی در سواحل شرقی گیلان د ر جذب بیشتر گردشگران مؤثر خواهد بود؟

۱-۳- فرضیه تحقیق

ایجاد طرح های مناسب سالم سازی در سواحل با توجه به عوامل مؤثر در فرآیند برنامه ریزی گردشگری در جذب بیشتر گردشگر و توسعه گردشگری رضایت بخش، نقش بسزایی دارد.

۱-۴- روش تحقیق

روش کار ترکیبی از توصیفی و تحلیلی می باشد، به این ترتیب که همزمان ضمن پرداختن به توصیف شرایط موجود، عوامل تأثیر گذار در ساماندهی طرح های سالمسازی با توجه به پتانسیل های محدوده تحقیق مورد تحلیل قرار گرفته و سپس با استفاده از آراء و نظرات گردشگران و بومیان مستند گردیده است، با توجه به جمعیت محدوده تحقیق و شمار گردشگران تعداد ۳۲۰ پرسشنامه در نظر گرفته شد و به تعداد مساوی در چهار محدوده لنگرود، رودسر، کلاچای و چابکسر پخش گردید از این تعداد ۴۰ پرسشنامه توسط گردشگران و ۴۰ تای دیگر توسط بومیان تکمیل گردید .

۲- گردشگری ساحلی :

ریشه گردشگری در مناطق ساحلی را باید در دوران روم باستان، هنگامی که اولین خانه‌های رومی در بخش شمالی آپنین پنینسولا ساخته شد، جستجو کرد. در طول قرن‌ها فرهنگ آن رشد کرده، به‌گونه‌ای که از نیمه قرن ۱۸، به عنوان یکی از ویژگی‌های وابسته به دریا مطرح شده و از نیمه دوم قرن بیستم نیز تفرجگاه‌های ساحلی با گسترش انبوه گردشگران روبه رو شده است. (UNEP, ۲۰۰۹) آنچه مسلم است ساحل به عنوان یکی از ظرفیت‌های ارتقای منظر شهری و جذب توریست، نقش مهمی را در جذب گردشگر ایفا می‌نماید. گذراندن اوقات فراغت در کنار برقراری تعاملات اجتماعی و همچنین خاطره‌انگیزی و ارتباط با جنبه‌های گوناگون آب و ...، عرصه طبیعی سواحل را به یک مکان دلپذیر و محبوب گردشگران تبدیل کرده است. تفرجگاه‌های ساحلی، با رویکردهای جدیدی در ارتباط با توسعه و گسترش رو به رو است؛ از مهم‌ترین تغییرات حاصله در فرایند شکل‌گیری و گسترش گردشگری ساحلی، می‌توان تغییر نوع نگاه گردشگر در برخورد با تفرجگاه ساحلی را نام برد. زمانی، نیاز گردشگران تنها در بازدید از ساحل و دریا تعریف می‌شد، در حالی که گردشگر امروزی در جستجوی تجربیات متفاوتی از فعالیت‌های ورزشی، تفریحی، فرهنگی و طبیعی است.

قدر مسلم جوابگویی به این تغییر نگاه، مستلزم برنامه‌ریزی همه جانبه است؛ چراکه در غیر این صورت صنعت گردشگری که آن را «صنعت بدون دود» نیز نامیده‌اند، موجب از دست رفتن منابع فرهنگی و طبیعی می‌شود. از این رو مبحث ظرفیت تحمل ۲ به عنوان یک نکته مهم در توسعه پایدار تفرجگاه‌های ساحلی باید مد نظر قرار گیرد (Gunn, ۱۹۹۴). ظرفیت تحمل را می‌توان حداکثر تعداد افرادی که بدون افت کیفیت تجربه تفریحی از محیط استفاده می‌نمایند، تعریف کرد. البته باید به این تعریف، عبارت بدون ایجاد اثرات منفی ناخوشایند بر جامعه، اقتصاد و فرهنگ مقصد گردشگری را نیز اضافه نمود (Inskip, ۱۹۹۱). از این رو گردشگری هم می‌تواند اثرات مثبت بر محیط زیست بگذارد و هم اثرات منفی و یا اینکه هیچ اثر قابل توجهی نداشته باشد؛ که این امر در ارتباط با برنامه توسعه و چگونگی برنامه‌ریزی و مدیریت مشخص می‌شود. پیامدهای مثبت آن، در ایجاد و افزایش امکانات رفاهی، زمینه‌های اشتغال، تعاملات فرهنگی، آشنایی با ناشناخته‌ها و بهبود پایه‌های اقتصادی تحقق می‌یابد و اگر توسعه گردشگری و برنامه‌ریزی آن با دقت صورت نگیرد، شاهد اثرات منفی و نامطلوبی همچون انواع آلودگی‌ها در زمینه‌های اکولوژیکی و زیست‌محیطی خواهیم بود (کریمی، ۱۳۸۸).

۱-۲ - پیامدهای زیست محیطی توسعه گردشگری ساحلی

همانند سایر گروه‌های گردشگری، گردشگری ساحلی نیز هر دو پیامد مثبت و منفی را به همراه دارد. به طور یقین این گردشگری مزایای زیادی برای جوامع بومی و دولت دارد. پیامدهای نامطلوبی هم بر منابع ساحلی وارد می‌آورد برخی از این پیامدها برای گردشگرها و جوامع محلی در جدول زیر خلاصه شده است. (پوروخشوری، ۱۳۸۰، ص ۳۵)

پیامدها	جوامع محلی	گردشگرها
مثبت	ایجاد تسهیلات و امکانات زیر بنایی بهتر منافع اقتصادی حفاظت منابع طبیعی و فرهنگی	فرصت فراغت و افزایش دانش و تجربه
منفی	ازدیاد فشار بر تسهیلات و امکانات زیر بنایی، آشفتنگی اجتماعی - اقتصادی، آسیب به سنت‌های فرهنگی و محیط زیست طبیعی	مواجهه با تجارت خارجی، تا رضایتی در برابر توقعات

جدول ۱-۲ پیامدهای مثبت و منفی گردشگری برای گردشگرها و جوامع بومی

۲-۲ - پیامدهای وارده بر اجزای محیط زیست ساحلی

مواردی که در ادامه به عنوان پیامدهای عمده توسعه گردشگری بر محیط زیست ساحلی ارائه می‌شوند در سه گروه عمده دسته بندی می‌شوند.

۱- پیامدهای وارده بر محیط زیست فیزیکی. ۲- پیامدهای وارده بر محیط اکولوژیکی. ۳- پیامدهای وارده بر منابع مورد استفاده انسان.

۱-۲-۲ محیط فیزیکی

برخی از پیامدهای چشمگیر اقامت وابسته به گردشگری بر محیط فیزیکی ساحل شامل فرسایش خاک آفت کیفیت آب رانش زمین تغییر خط ساحلی و غیره

الف - فرسایش خاک

ب- آفت کیفیت آب

ج- تغییر خطوط ساحلی

۲-۲-۲ پیامدهای وارده بر محیط اکولوژیک

پیامدهای محیطی اکولوژیک شامل کاهش گونه‌های حیوانی، گیاهی، آلودگی و خشک شدن آبهای زیر زمینی و سطحی.

۲-۲-۳ پیامدهای وارده بر منابع مورد استفاده انسان

الف) دسترسی عمومی به کنار دریا

معمولا سرمایه داران تلاش می‌کنند بهترین نقطه کنار دریا را در اختیار خودشان قرار دهند بدون این که راه دسترسی به این نقاط را برای عموم فراهم سازند.

ب) کاربری زمین

توسعه زیاد گردشگری در بعضی مناطق باعث تبدیل نواحی ساحلی به مکان‌های تجاری و در نتیجه جابجایی ساکنین و صیادان بومی وابسته به این زمین‌ها شده است.

ج) چشم انداز

ساخت و ساز و معماری ناهماهنگ با ساختمان‌های سنتی منطقه و استقرار تسهیلات و تأسیسات اقامتی مدرن باعث آفت چشم اندازهای طبیعی منطقه می‌شود.

۲-۳-۱- مزایای توریسم در مناطق ساحلی

۲-۳-۱-۱ درآمد زایی

به علت درآمد زایی زیاد این صنعت و سرمایه‌گذاری کم با سود بالا بسیاری از کشورها، گردشگری صنعت اول آنان می‌باشد. و بیشتر شان به آن معطوف شده است بدیهی است سرمایه‌گذاری در مناطق ساحلی می‌تواند باعث پیشرفت اقتصادی کشور متبوع گردد. (پوروخشوری، ۱۳۸۰، ص ۴۲)

۲-۳-۲- اشتغال زایی

تأثیر گردشگری بر اشتغال در بسیاری از کشورهای کوچک به گونه‌ای قابل ملاحظه است که سبب وابستگی این کشورها به این صنعت و درآمد حاصل از آن شده است. در بسیاری از کشورهای کارائیب، ۵۰ درصد از جمعیت شاغل، در استخدام بخش گردشگری می‌باشند که تنها برای ۵ درصد از جمعیت کاری این کشورها ایجاد اشتغال کرده است. به هر صورت این صنعت در مقایسه با هر صنعت در حال رشد دیگر ایجاد اشتغال بیشتری کرده است. این مطلب به ویژه در مورد کشورهای در حال توسعه صادق است، که اشتغال ایجاد شده توسط صنعت صادرات به مراتب کم‌تر از اشتغال ایجاد شده توسط صنعت گردشگری است. (همان، ص ۴۲)

۲-۳-۲- توسعه زیر بنایی

توریسم باعث بهبود زیر ساختها شامل سیستم آب فاضلاب، ساخت و ساز شهری و ... با توجه به نیاز گردشگر میشود.

۳- عوامل مؤثر در موفقیت طرح های سالم سازی محدوده ساحلی شرق گیلان

مفهومی که اکنون از طرح سالم سازی استنباط می گردد و هر فردی از محدوده تحقیق در مقام پاسخگویی به سؤال طرح سالم سازی چیست؟ خواهد گفت ایستگاههایی در ساحل دریا که توسط حائل هایی محصور گردیده و دارای دو قسمت آقایان و بانوان بوده و تعدادی نجات غریق در آن به شناگران خدمات می دهند.

اما زمانی که صحبت از موفقیت به میان می آید می بایست اهداف توسعه پایدار را تأمین نماید یعنی محیط زیستی سالم با اقتصادی پویا و ماندگار و کارآمد برای مردم بومی ایجاد نماید، زمانی این اقتصاد و اشتغال برای بومیان پایدار و ماندگار می گردد که گردشگران تمایل خود را برای بازدید از محدوده را از دست ندهند و در تمام فصول سال (نه تنها فصل گرم) انگیزه سفر به این مناطق را پیدا کنند.

اگر بخواهیم از بین تمامی عناصر گردشگری تنها به مقوله طرح های سالم سازی بپردازیم و موفقیت یا عدم موفقیت آن را مورد ارزیابی قرار دهیم؛ این ارزیابی باید از دو بعد کیفی و کمی باشد. از نظر کمی با توجه به مشاهدات و مصاحبه های صورت گرفته در محدوده تحقیق تعداد سایت های سالم سازی و تعداد نجات غریق شاغل در آن جوابگوی تعداد گردشگران فعلی نمی باشد چه رسد به اینکه بخواهیم گردشگران بیشتری را جذب نماییم.

اما از نظر کیفیت همانطور که در ابتدای مطلب ذکر شد طرح سالم سازی خدمات ویژه ای ارائه نمی دهد و تنها به حصار پرده ای و خدمات نجات غریق بسنده شده، گو اینکه همین وضعیت فعلی نیز به دلیل ضعف اطلاع رسانی و ضعف زیر ساختهای دسترسی و حمل و نقل با مشکلاتی مواجه می باشد.

مقوله گردشگری شامل یک طیف گسترده و وسیع از عناصر یک محدوده کافی می باشد و نمی توان یک عنصر را جدا و منفک از سایر عناصر پیرامونش در نظر گرفت بنابراین در امر گردشگری نیز باید با یک نگاه سیستماتیک به مسئله نگریسته شود و ارتباط فی مابین عناصر گردشگری در محدوده بررسی گردد.

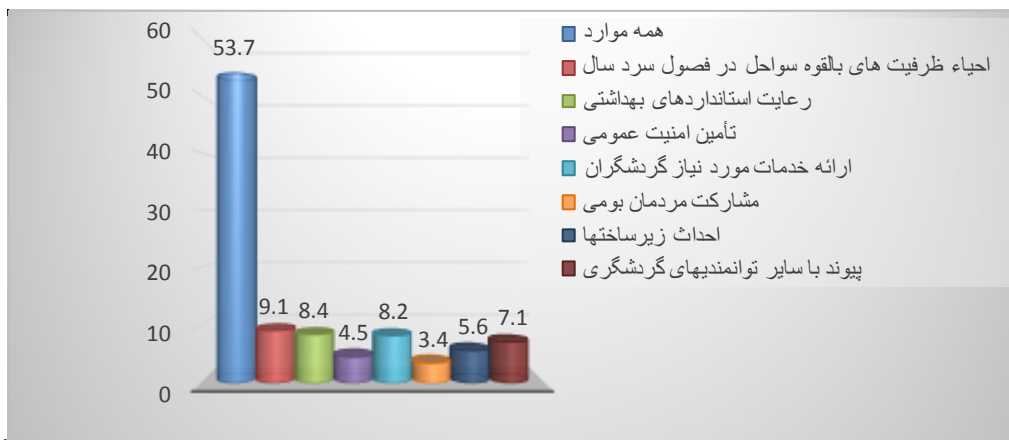
چرا جهت بالا بردن کیفیت طرح های سالم سازی، بین طرح و سایر توانمندیهای گردشگری پیوند ایجاد نکنیم؟ نظیر ارائه غذاهای محلی و ورزش های بومی محلی نظیر کشتی گبله مردی، لافند بازی و ... در نزدیکی طرح، استفاده از پوشش و گویش محلی توسط پرسنل و عوامل انسانی طرح های سالمسازی، تجهیز مسیرهای حمل و نقل و دسترسی جهت استفاده آسان و انتقال راحت گردشگری به سوی سایید نقاط جذاب منطقه نظیر کوه و بیلاق و جنگل.

گردشگرانی که به محدوده مورد مطالعه جهت استفاده از سواحل مراجعه می کنند کاملاً بدیهی است نیازمند ارائه خدماتی می باشند که در شهر و محل زندگی خود دریافت می نمایند، خدماتی نظیر خدمات بانکی، تهیه آسان مایحتاج مورد نیاز با قیمت مناسب، خدمات بهداشتی، درمانی، امنیتی، اطلاع رسانی و ... وقتی منطقه میزبان توانایی پشتیبانی در زمینه خدمات مذکور را نداشته باشد پرواضح است گردشگران استقبال کمتری از محدوده نموده یا به صورت گذر از آن رد می شوند.

در حال حاضر گردشگران تنها در فصل گرم سال یعنی تابستان از طرح های سالم سازی استفاده می کنند . می توان با ایجاد پیوند میان عناصر گردشگری یا احیاء ظرفیت های بالقوه سواحل در فصول سرد سال نظیر ورزش های ساحلی (والیبال، فوتبال، دومیدانی، قایق سواری، موج سواری...) تماشای پرندگان دریایی و امواج دریا، تماشای عملیات ماهیگیری (پره) و.. در نواحی ساحلی رونق ایجاد نمود.

نمودار ۱-۳- عوامل مؤثر در موفقیت طرح های سالم سازی محدوده ساحلی شرق گیلان

در جداول زیر ما وضعیت عرضه طیف های مختلف محصولات مورد نیاز گردشگری از قبیل اقامتی، جابجایی، جاذبه های گردشگری و فعالیت های ساحلی را در شهرستانی آستانه اشرفیه، لاهیجان، لنگرود و رودسر به تفکیک بررسی نموده و میزان بودن و پتانسیل داشتن این ایتیم ها در شهرستانهای فوق الذکر مشخص کردیم.

نوع اقامت	موجود	پتانسیل
هتل	+	++++
متل	-	++++
خوابگاه	-	++++
منازل اجاره ای	++	++++
اقامت در مزرعه	-	++++
کاروان	-	++++
کمپ	-	++++
اقامتگاههای دانشجویی	-	++++
اقامتگاههای خصوصی لوکس	-	++++
آپارتمانهای اجاره ای زمانی	-	++++
پارکهای ملی / جنگلی	-	++++
مالکیت زمانی آپارتمان	-	++++
کمپ آزاد	-	++++

جدول ۱-۳- وضعیت عرضه طیف محصولات اقامتی در ساحل شهرستان لنگرود

نوع جابجایی	موجود	پتانسیل
اتوبوس های اجاره ای	-	+
اتومبیل و ون های اجاره ای	-	++++
گشتهای مسافری دریائی و ماهیگیری	-	++
سرویس های کشتی تفریحی و تاکسی آبی	-	+++
برگزاری تور به همراه راهنما و مربی	+	++
رفت و آمد هوایی	-	+

جدول ۳-۲- وضعیت عرضه طیف محصولات جابجائی در ساحل شهرستان لنگرود

پتانسیل	موجود	نوع جاذبه
++++	-	سرگرمی / پارکهای تک منظوره / مجتمع های تفریحی
++++	-	نمایشگاه های هنری
++++	+	مکان ها و ساختمان های تاریخی
++++	+	مکانها و ساختمانهای یاد بود و یا ویژه
++++	+	زیارتگاهها و مکانهای مذهبی
++++	-	تأسیسات آبی مانند سد و سایر تأسیسات مرتبط
++++	-	عملیات کشاورزی (نشا کاری، فرآوری محصولات سنتی و یا مدرن)
++++	-	عملیات ماهیگیری در دریا و یا رودخانه
++++	-	فرآوریهای شیلاتی و تکثیر و پرورش
++++	-	صنایع جاذب (نوشابه سازی، چایسازی و فرآوریهای سنتی کشاورزی، مواد غذایی و صنعتی)
++++	-	مسابقات ورزشی
++++	-	تجربیات فرهنگی شامل انواع رسوم بومی و منحصر بفرد
++++	+	یخرود، غار، رودخانه، دریاچه، آبشار، کوهستان طبیعی، مناظر و چشم اندازهای جنگلی
++++	++	طبیعت (دریا و ساحل، تالاب، مناطق حفاظت شده، جنگل، دریاچه، باغ وحش، حیات وحش، آکواریوم)

جدول ۳-۳- وضعیت عرضه طیف محصولات جاذبه در ساحل شهرستان لنگرود

پتانسیل	موجود	طیف محصولات گردشگری در فعالیتهای
++++	-	ماجرای جویبی با اتومبیل های ۴ WD
++++	-	کوه پیمایی
++++	-	اسکی روی آب
++++	-	اسکی روی چمن
++++	-	فعالتهای درمانی
++++	-	فعالتهای جشنواره های و همایشهای ویژه
++++	-	ماجرای جویبها و سرگرمیها در هوای آزاد
++++	+	قایق سواری
++++	-	دوچرخه سواری / دوچرخه سواری در کوهستان
++++	+	شنا
??	-	شیرجه
-	-	استفاده از آب گرم معدنی
++++	-	گردش در طبیعت همراه با تور
++++	-	ماهیگیری
++++	-	استفاده از هواپیما بی موتور (گلایدر)
++++	-	مسابقات از جمله گلف
-	-	اسب سواری
++++	-	استفاده از بالون هوای گرم
++	-	شکار و تیر اندازی
++++	+	نظاره و پایش پرندگان Bird Watch
++++	-	چتر بازی و سقوط آزاد

جدول ۳-۴- وضعیت عرضه طیف محصولات فعالیتها در ساحل شهرستان لنگرود

++++ بسیار زیاد +++ زیاد ++ متوسط + کم - خیلی کم و یا منفی ?? نا مشخص

پتانسیل	موجود	نوع اقامت
++++	+	هتل
++++	-	متل
++++	-	خوابگاه
++++	++	منزل اجاره ای
++++	-	اقامت در مزرعه
++++	-	کاروان
++++	-	کمپ
++++	-	اقامتگاههای دانشجویی
++++	-	اقامتگاههای خصوصی لوکس
++++	-	آپارتمانهای اجاره ای زمانی
++++	-	پارکهای ملی / جنگلی
++++	-	مالکیت زمانی آپارتمان
++++	-	کمپ آزاد

جدول ۳-۵- وضعیت عرضه طیف محصولات اقامتی در ساحل شهرستان رودسر(رودسر-کلاچای-چابکسر)

پتانسیل	موجود	نوع جابجایی
+	-	اتوبوس های اجاره ای
+	-	سرویس های لوکس (لیموزین) و راننده / تور
++++	-	اتومبیل و ون های اجاره ای
+	--	قطار
++	-	گشتهای مسافری دریائی و ماهیگیری
+++	-	سرویس های کشتی تفریحی و تاکسی آبی
++	+	برگزاری تور به همراه راهنما و مربی
+	-	رفت و آمد هوایی

جدول ۳-۶- وضعیت عرضه طیف محصولات جابجائی در ساحل شهرستان رودسر(رودسر-کلاچای-چابکسر)

پتانسیل	موجود	نوع جاذبه
++++	-	سرگرمی / پارکهای تک منظوره / مجتمع های تفریحی
++++	-	نمایشگاه های هنری
++++	+	مکان ها و ساختمان های تاریخی
++++	+	مکانها و ساختمانهای یاد بود و یا ویژه
++++	+	زیارتگاهها و مکانهای مذهبی

++++	-	تأسیسات آبی مانند سد و سایر تأسیسات مرتبط
++++	-	عملیات کشاورزی (نشا کاری، فرآوری محصولات سنتی و یا مدرن)
++++	-	عملیات ماهیگیری در دریا و یا رودخانه
++++	-	فرآوریهای شیلاتی و تکثیر و پرورش
++++	-	صنایع جاذب (نوشابه سازی، چایسازی و فرآوریهای سنتی کشاورزی، مواد غذایی و صنعتی)
++++	-	مسابقات ورزشی
++++	-	تجربیات فرهنگی شامل انواع رسوم بومی و منحصر بفرد
++++	+	بخرد، غار، رودخانه، دریاچه، آبشار، کوهستان طبیعی، مناظر و چشم اندازهای جنگلی
++++	++	طبیعت (دریا و ساحل، تالاب، مناطق حفاظت شده، جنگل، دریاچه، باغ وحش، حیات وحش، آکواریوم)
++++	-	رفت و آمد (قطار، سفر با قایق، سفر با هواپیما)

جدول ۳-۷- وضعیت عرضه طیف محصولات جاذبه در ساحل شهرستان رودسر (رودسر-کلاچای-چابکسر)

پتانسیل	موجود	طیف محصولات گردشگری در فعالیتهای
++++	-	ماجرای با اتومبیل های ۴ WD
++++	-	کوه پیمایی
++++	-	اسکی روی آب
++++	-	اسکی روی چمن
++++	-	فعالیت های درمانی
++++	-	فعالیت های جشنواره های و همایش های ویژه
++++	-	ماجرای جویبها و سرگرمیها در هوای آزاد
++++	+	قایق سواری
++++	-	دوچرخه سواری / دوچرخه سواری در کوهستان
++++	+	شنا
؟؟	-	شیرجه
-	-	استفاده از آب گرم معدنی
++++	-	گردش در طبیعت همراه با تور
++++	-	ماهیگیری
++++	-	استفاده از هواپیما بی موتور (گلایدر)
++++	-	مسابقات از جمله گلف
-	-	اسب سواری
++++	-	استفاده از بالون هوای گرم
++	-	شکار و تیر اندازی
++++	+	نظاره و پایش پرندگان Bird Watch
++++	-	چتر بازی و سقوط آزاد
++++	-	پیاده روی، راهپیمایی

جدول ۳-۸- وضعیت عرضه طیف محصولات فعالیتهای در ساحل شهرستان رودسر (رودسر-کلاچای-چابکسر)

++++ بسیار زیاد +++ زیاد ++ متوسط + کم - خیلی کم و یا منفی ?? نا مشخص

پتانسیل	موجود	نوع اقامت
++++	+	هتل
++++	-	متل
+++	-	خوابگاه
++++	++	منزل اجاره ای
++++	-	اقامت در مزرعه
++++	-	کاروان
++++	-	کمپ
++++	-	اقامتگاههای دانشجویی
+++	-	اقامتگاههای خصوصی لوکس
++++	-	آپارتمانهای اجاره ای زمانی
++++	-	پارکهای ملی / جنگلی
++++	-	مالکیت زمانی آپارتمان
++++	-	کمپ آزاد

جدول ۳-۹- وضعیت عرضه طیف محصولات اقامتی در ساحل شهرستان های آستانه و لاهیجان

منبع:نگارنده

پتانسیل	موجود	نوع جابجائی
++++	-	اتومبیل و موتور اجاره ای با تسهیلات سکونت
+	-	اتوبوس های اجاره ای
++++	-	اتومبیل و ون های اجاره ای
+	-	قطار
++	-	گشتهای مسافری دریائی و ماهیگیری
+++	-	سرویس های کشتی تفریحی و تاکسی آبی
++	+	برگزاری تور به همراه راهنما و مربی
+	-	رفت و آمد هوایی

جدول ۳-۱۰- وضعیت عرضه طیف محصولات جابجائی در ساحل شهرستان های آستانه و لاهیجان

پتانسیل	موجود	نوع جاذبه
++++	-	سرگرمی / پارکهای تک منظوره / مجتمع های تفریحی
++++	-	نمایشگاه های هنری
++++	+	مکان ها و ساختمان های تاریخی

++++	+	مکانها و ساختمانهای یاد بود و یا ویژه
++++	++	زیارتگاهها و مکانهای مذهبی
++++	-	تأسیسات آبی مانند سد و سایر تأسیسات مرتبط
++++	-	عملیات کشاورزی (نشا کاری، فرآوری محصولات سنتی و یا مدرن)
++++	-	عملیات ماهیگیری در دریا و یا رودخانه
++++	-	فرآورهای شیلاتی و تکثیر و پرورش
++++	-	صنایع جاذب (نوشابه سازی، چایسازی و فرآورهای سنتی کشاورزی، مواد غذایی و صنعتی)
++++	-	مسابقات ورزشی
++++	-	تجربیات فرهنگی شامل انواع رسوم بومی و منحصر بفرد
++++	+	یخرو، غار، رودخانه، دریاچه، آبشار، کوهستان طبیعی، مناظر و چشم اندازهای جنگلی
++++	++	طبیعت(دریا و ساحل، تالاب، مناطق حفاظت شده، جنگل، دریاچه، باغ وحش، حیات وحش، آکواریوم)
++++	-	رفت و آمد(قطار، سفر با قایق، سفر با هواپیما)

جدول ۳-۱۱- وضعیت عرضه طیف محصولات جاذبه در ساحل شهرستان های آستانه و لاهیجان

منبع : نگارنده

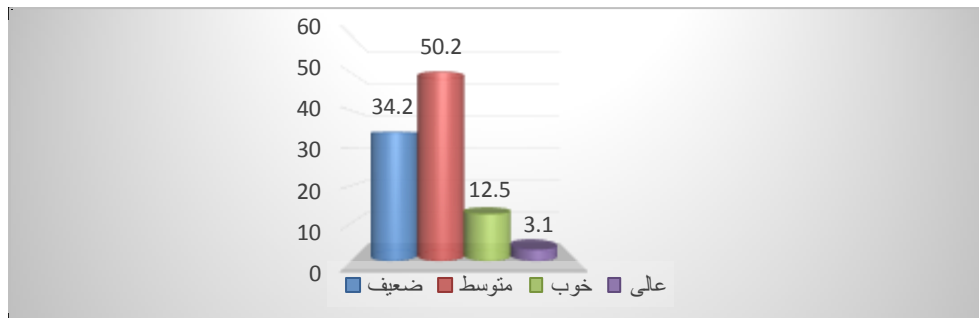
پتانسیل	موجود	طیف محصولات گردشگری در فعالیت ها
++++	-	ماجرای جویی با اتومبیل های ۴ WD
++++	-	کوه پیمایی
++++	-	اسکی روی آب
++++	-	اسکی روی چمن
++++	-	فعالیت های درمانی
++++	-	فعالیت های جشنواره های و همایش های ویژه
++++	-	ماجرای جوییها و سرگرمیها در هوای آزاد
++++	+	قایق سواری
++++	-	دوچرخه سواری / دوچرخه سواری در کوهستان
++++	+	شنا
؟؟	-	شیرجه
-	-	استفاده از آب گرم معدنی
++++	-	گردش در طبیعت همراه با تور
++++	-	ماهیگیری
++++	-	استفاده از هواپیما بی موتور (گلایدر)
++++	-	مسابقات از جمله گلف
-	-	اسب سواری
++++	-	استفاده از بالون هوای گرم
++	-	شکار و تیر اندازی
++++	+	نظاره و پایش پرندگان Bird Watch
++++	-	چتر بازی و سقوط آزاد
؟؟	؟؟	قایق سواری و موج سواری در رودخانه
؟؟	-	ورزش های برفی
++++	-	پیاده روی، راهپیمایی

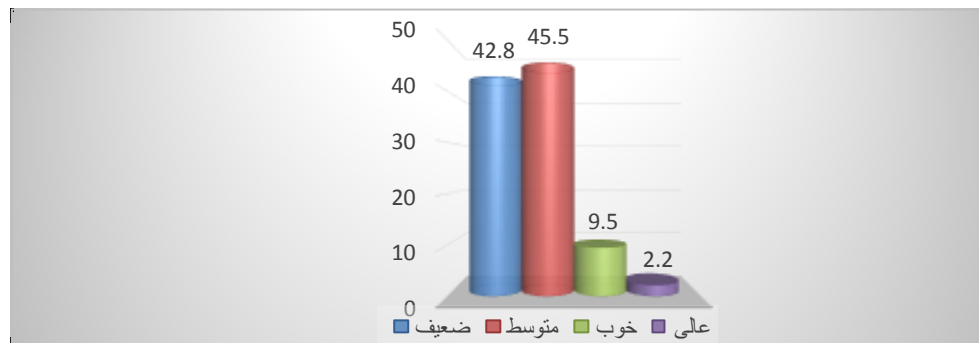
جدول ۳-۱۲- وضعیت عرضه طیف محصولات فعالیتها در ساحل شهرستان های آستانه و لاهیجان

++++ بسیار زیاد +++ زیاد ++ متوسط + کم - خیلی کم و یا منفی ?? نا مشخص

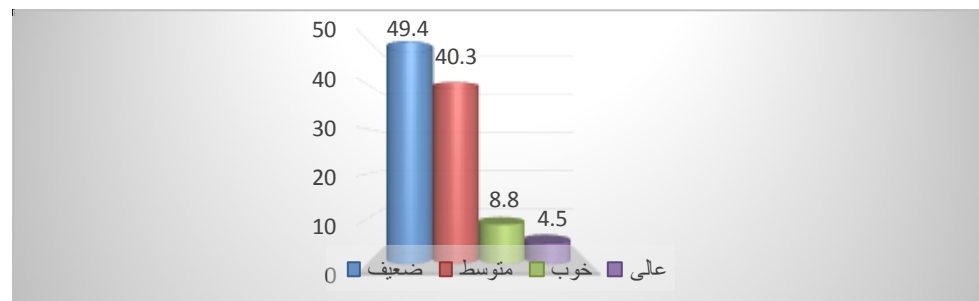
همانطور که در جداول مشاهده می نمایید و در نمودارهای زیر نشان داده شده است ؛ از میان پرسشنامه هایی که در بین گردشگران محدوده شهرهای لنگرود، رودسر، چابکسر و کلاچای برای بررسی کیفیت امکانات رفاهی در این شهر ها تکمیل گردید شهر چابکسر وضعیت مناسب تری از لحاظ امکانات و تجهیزات گردشگری نسبت به سه شهر دیگر از نگاه گردشگران برخوردار بوده و پس از آن به ترتیب شهرهای لنگرود، رودسر و کلاچای قرار گرفتند.

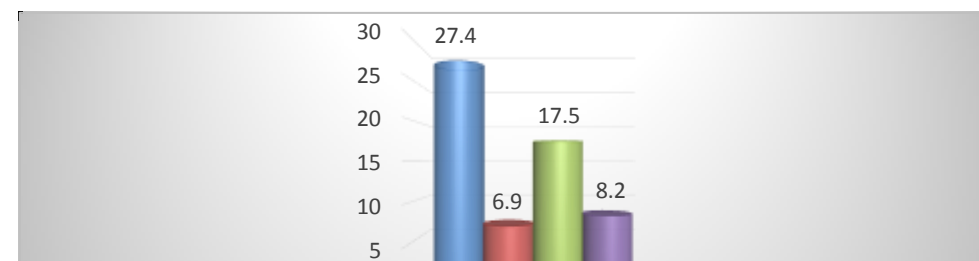
نمودار ۳-۲- کیفیت امکانات رفاهی گردشگری شهر لنگرود از دید گردشگران

نمودار ۳-۳- کیفیت امکانات رفاهی گردشگری شهر رودسر از دید گردشگران

نمودار ۳-۴- کیفیت امکانات رفاهی گردشگری شهر کلاچای از دید گردشگران

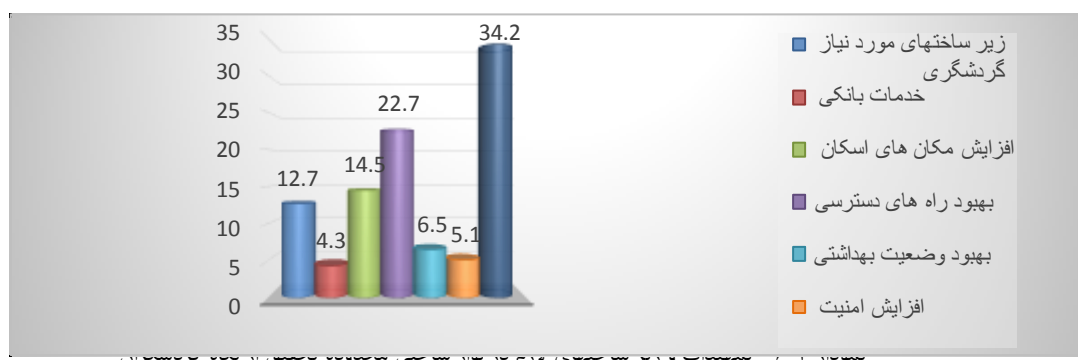
نمودار ۳-۵- کیفیت امکانات رفاهی گردشگری شهر چابکسر از دید گردشگران

با توجه به پرسشنامه های پر شده توسط گردشگران موارد تمهیدات لازم در نوار ساحلی محدوده تحقیق، ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جذاب در محدوده تحقیق، پیامدهای مثبت گردشگری و مشار مردمی و توسعه گردشگری بررسی شد که نتایج آن در جداول و نمودارهای زیر آورده شده است. و اولویت های مختلف با توجه به دیدگاه مردم معلوم و مشخص گردید.

درصد	تمهیدات و زیر ساختهای لازم در نوار ساحلی محدوده تحقیق از نگاه گردشگران
۳۴/۲	افزایش طرح های سالم سازی و نجات غریق
۵/۱	افزایش امنیت و انتظامات
۶/۵	بهبود وضعیت بهداشتی
۲۲/۷	بهبود راه های دسترسی
۱۴/۵	افزایش مکان های اسکان گردشگران
۴/۳	ارائه خدمات خود پرداز بانکی
۱۲/۷	تأسیسات و زیر ساختهای مورد نیاز گردشگری نظیر بلوار سازی، سرویس بهداشتی، مراکز تهیه مایحتاج، کیوسک

جدول ۳-۱۳- تمهیدات و زیر ساختهای لازم در نوار ساحلی محدوده تحقیق از نگاه گردشگران

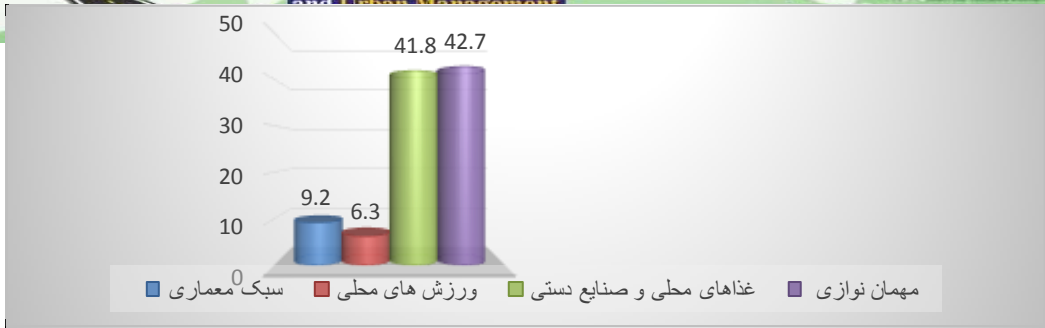
منبع: نگارنده

جدول (۳-۱۳) نشان می دهد که گردشگران ساحلی اولویت نیازهای خود در زمینه برخورداری از ساحل و دریا را ابتدا وجود طرح های سالمسازی مناسب (۳۴/۲ درصد)، سپس بهبود راه های دسترسی (۲۲/۷ درصد) و افزایش مکان های اسکان (۱۴/۵ درصد) می دانند.

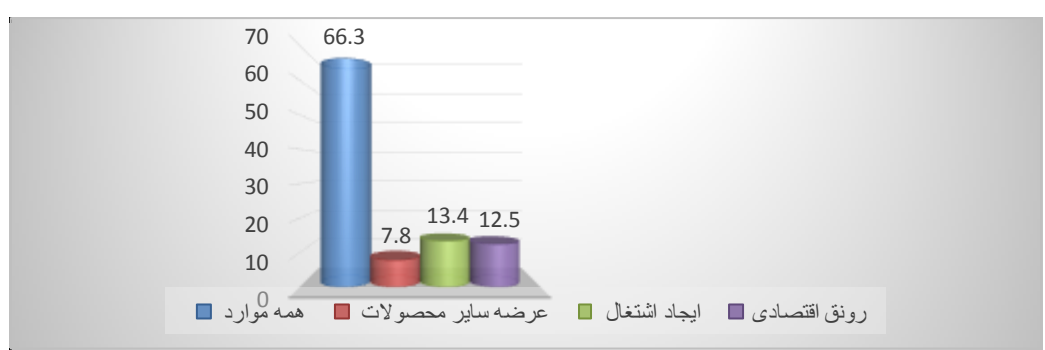
درصد	ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جذاب محدوده تحقیق از نگاه گردشگران
۴۲/۷	مهمان نوازی و برخورد متقابل
۴۱/۸	غذاهای محلی و صنایع دستی
۶/۳	ورزش های محلی
۹/۲	سبک معماری خانه ها و بافت مسکونی

جدول ۳-۱۴- ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جذاب محدوده تحقیق از نگاه گردشگران

نمودار ۳-۷- ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جذاب محدوده تحقیق از نگاه گردشگران

سبک های معماری به لحاظ اینکه به دست فراموشی سپرده شده، همچنین ورزش های بومی به دلیل ناشناخته بودن کمتر مورد توجه گردشگران قرار گرفته اما غذاها و صنایع دستی و مهمان نوازی بومیان مورد توجه گردشگران پاسخ دهنده بوده است.

نمودار ۳-۸- پیامدهای مثبت توسعه گردشگری در محدوده تحقیق

۶۶/۳ درصد پاسخ دهندگان معتقدند که همه موارد مندرج در جدول (۴-۲۰) در صورت رونق گردشگری، محقق می گردد، ۱۲/۵ درصد تنها به گزینه ی رونق اقتصادی، ۱۳/۴ درصد به گزینه ایجاد اشتغال و ۷/۸ درصد به گزینه مهیا شدن بستر عرضه محصولات و تولیدات رای داده اند

درصد	کمبودهای طرح های سالم سازی دایر در محدوده تحقیق
۲۷/۸	ناکافی بودن سایت های طرح سالم سازی
۳۰/۲	ناکافی بودن تعداد نجات غریق
۷/۹	عدم ارائه خدمات مناسب توسط متولیان
۳۴/۱	ناکافی بودن زیرساختها و سرویس های خدماتی

جدول ۳-۱۵- کمبودهای طرح های سالم سازی دایر در محدوده تحقیق

گردشگران مطابق جدول ۳-۱۵- بیشترین کمبودها را در ناکافی بودن زیرساختها، کمبود نجات غریق و کمبود تعداد سایت های سالم سازی می دانستند

درصد	موفقیت طرح های گردشگری به دلیل مشارکت مردمان بومی
۹۵/۵	موافق
۴/۵	مخالف

(منبع: نگارنده) جدول ۳-۱۶- مشارکت مردمی و توسعه گردشگری

۹۵/۵ درصد پاسخ دهندگان مشارکت مردم در موفقیت طرح های گردشگری را تایید نمودند.

۴- نتیجه گیری

در پژوهش حاضر سعی گردید عوامل موثر در ساماندهی طرح های سالمسازی مورد ارزیابی قرار گیرد و راه های رسیدن به موفقیت در این زمینه مورد بررسی قرار گرفت؛ در این راستا به نقاط ضعف و پتانسیل های موجود در محدوده که می توانست به نوعی اثرگذار باشد پرداخته شد. برخی کاستی ها مربوط به طرح های موجود بود نظیر کمبود نجات غریق، کمی سایت های سالم سازی، عدم اطلاع رسانی، نبود زیرساختهای حمل و نقل و خدماتی درمانی مناسب و... و برخی دیگر ناشی از عدم پیوند با سایر عناصر گردشگری که پتانسیل آن در محدوده وجود داشته و در فصل ۴ مفصلا به آن پرداخته شد نظیر ورزش های دریایی، عرضه محصولات بومی و فرهنگی، تفریحات ساحلی، پیوند نواحی ساحلی با نواحی کوهستانی محدوده تحقیق و...

از آنجائیکه هدف تحقیق رسیدن به مکانیزم عملی ساماندهی موفق طرح های سالم سازی می باشد که نهایتا منجر به افزایش ورود گردشگران و سپس رونق اقتصادی محدوده تحقیق می شود این نتیجه به دست آمد که اگر ما بخواهیم شمار گردشگران را افزایش داده و سود اقتصادی مناسبی نصیب محدوده نمایم باید اقدام به تاسیس و راه اندازی مراکز یا بسترهایی نمایم که بتواند زمینه بروز هیجان و تفریح گردشگران را فراهم نماید و بتواند جهت اقامت، راحت، امن و لذت بخش برای مدت نسبتا طولانی آنان را بیانگیزاند، حتی با توجه به ویژگی های مذهبی، زیرساختها به نوعی فراهم گردد تا این محدوده به محلی جهت مقصد گردشگری جهانگردان مسلمان تبدیل گردد.

بنابراین علاوه بر بررسی وضعیت موجود و شناخت کاستی ها و پتانسیل ها لازم بود تا ذائقه ها و سلیقه های گردشگران که در واقع مشتریان آتی این طرح ها می باشند نیز مورد ارزیابی قرار گیرد.

در پایان پس از بررسی های میدانی و نظرخواهی از گردشگران و مردمان محلی نتایج زیر حاصل شد که لازم است برای رفع مشکلات اقدامات لازم صورت پذیرد:

- محدوده تحقیق قابلیت فراوانی جهت افزایش تعداد سایت های سالم سازی دارد که متاسفانه تنها ۴ عدد در محدوده برپا گردیده است.
- طرح های سالم سازی موجود برای بسیاری از گردشگران داخل استان ناشناخته است چه رسد به گردشگران خارج استان. بنابراین لازم است اطلاع رسانی بیشتری صورت پذیرد.
- مراکز خرید مناسب در مجاورت طرح ها وجود ندارد.
- مراکز اسکان و اقامت مناسب در مجاورت طرح ها وجود ندارد.
- مراکز درمانی مناسب و مختص گردشگران که به سهولت پذیرای آنان باشد در مجاورت طرح ها قرار ندارد.
- مراکز پولی و بانکی مناسب در مجاورت طرح ها قرار ندارد.
- سایر محصولات بومی و فرهنگی که می تواند در کنار طرح های سالمسازی به گردشگران عرضه گردد مغفول مانده است (نظیر غذاها، ورزش ها، معماری و...)
- بسیاری از محصولات گردشگری و دریایی مدرن که می تواند در کنار طرح های سالم سازی عرضه گردد وجود ندارد نظیر پرواز با گلابدر بر فراز دریا، بالون سواری و...
- پیوند بین کوه و دریا به درستی برقرار نمی باشد؛ بسیاری از گردشگران از مناظر و جاذبه های کوهستانی محدوده تحقیق هیچ اطلاعی ندارند، بنابراین لازم است ضعف دسترسی و اطلاع رسانی مرتفع گردد.
- انواع واقسام حمل و نقل ریلی، تاکسی دریایی که می تواند بسیار انگیزاننده باشد اصلا در محدوده تحقیق وجود ندارد.

۵ - پیشنهادهای

با وجود ظرفیتهای بسیار بالای محدوده ساحلی دریای مازندران و کل پهنه استان در جلگه و ارتفاعات البرز، متأسفانه تا کنون بهره برداریهای صورت گرفته از این ظرفیتهای بیشتر جنبه خصوصی داشته که با تخریب شدید محیط و منابع محیطی همراه بوده و اهداف گردشگری در استفاده از امکانات و منابع محیطی موجود مد نظر نبوده است. در عین حال اقدامات سایر دستگاههای اجرایی متولی ساماندهی وضعیت ساحلی دریای مازندران که صرفاً با نگاهی کالبدی صورت گرفته، تا کنون به نتایج مطلوبی دست نیافته است. لازم است در دراز مدت بستر لازم برای اهداف زیر فراهم آید:

۱- تامین زیر ساختها و سرویسهای لازم برای جذب گردشگران خارجی بویژه مسلمان و در نتیجه رونق اقتصاد محلی، افزایش درآمد و ایجاد فرصتهای شغلی و رفع بیکاری، درآمد و رفاه اجتماعی مردم منطقه. ۲- ساماندهی نحوه استفاده گردشگران از محیطهای طبیعی و انسانساخت. ۳- کاهش اثرات زیانبار اجتماعی، کاهش فشار بر منابع محیطی در نتیجه رونق اقتصادی ناشی از فعالیتهای گردشگری. ۴- حفظ و توسعه منابع و ارتقاء ظرفیتهای موجود طبیعی، فرهنگی و تاریخی و استفاده بهینه از این منابع و امکانات و جلوگیری از تخریب فیزیکی و غیر قابل برگشت آنها. ۵- حفاظت از چشم اندازهای طبیعی و سواحل بعنوان سرمایه های مهم ملی در منطقه مطالعاتی برای تضمین پایدار بازار گردشگری کشور. ۶- فراهم شدن زمینه آزادسازی سواحل از مالکیت های شخصی و سازمانی و استفاده از این مناطق برای عموم از طریق طرحهای توسعه گردشگری. ۷- ایجاد زمینه لازم برای حفاظت از اراضی و زمین و کنترل و جلوگیری از واسطه گری در معاملات و افزایش کاذب قیمت زمین.

۵-۱- پیشنهاد ترتیبات سازمانی مورد نیاز برای توسعه صنعت توریسم در منطقه

۵-۲- راهبرد الگوی توسعه گردشگری پیشنهادی در محدوده مطالعاتی

۵-۳- پیشنهاد حفاظت از منابع محیطی و گردشگری

۵-۴- پیشنهاد حفاظت منابع ساحلی و همزیستی با دریای مازندران بجای مقابله در ارتباط با نوسانات سطح آب

یکی از پدیده های طبیعی ولی استثنائی در دریای مازندران نوسانات تراز سطح آب این دریاست که علت اصلی آن منشاء آب و هوایی دارد بدلیل عدم توجه مردم و مسئولان به این امر و عدم شناخت پیامدهای نامناسب از ساحل موجب گردید که بانوسانات سطح آب خسارات جبران ناپذیری به محیط ساحلی وارد آید. این امر ضمن وارد آوردن خسارات زیاد اقتصادی به تاسیسات ساحلی موجب بدتر شدن مشکل دسترسی مردم به خط ساحلی گردید و خطوط ساحلی بیشتری به روی مردم بسته شد. در واقع رفتار دریای مازندران که یک دریاچه است بیشتر شبیه به رفتار اقیانوسی است و مسائل مهندسی سواحل و دریائی آن بمراتب پیچیده تر از خلیج فارس که دریائی آرام شمرده می شود است

۵-۵- آگاه سازی و مشارکت مردمی در حفاظت منابع

۵-۶- پیشنهاد استفاده از منابع و توسعه محصولات گردشگری

منطقه مورد مطالعه علاوه بر برخورداری از محیط طبیعی متنوع و جذاب و ظرفیت های اکوتوریسم، توانائیهای زیادی در تنوع بخشیدن به انواع فعالیتهای، آثار فرهنگی و تاریخی و اماکن مذهبی دارد که می بایست کیفیت آنها نیز ارتقاء یابد. بسیاری از اماکن تاریخی در حال تخریب اند که نیاز به حفاظت دارد. تنوع حیات وحش و مهاجرت پرندگان از این منطقه که بر سر راه مسیر سرزمینهای شمالی سردنیمکره شمالی به طرف سرزمینهای گرم، بهمین ترتیب می توان از روستاها و اراضی کشاورزی و فعالیتهای مرتبط به همراه سنتها، فرهنگ و موسیقی و امکان اقامت در فضای طبیعی و روستائی بصورت گسترده، امکان استفاده از جاذبه و فعالیت ارتفاعات بلند و بسیاری دیگر نام برد.

۵-۷- پیشنهاد ساختار حمل و نقل برای دسترسی

دسترسی مهمترین فاکتور توسعه توریسم می باشد و این امر باید در نظامی یکپارچه با توجه به سلسله مراتب در توسعه دسترسی مورد توجه قرار گیرد. اصل بر اینست که ناحیه دریای مازندران باید برای بازارهای کلیدی توریستی به سادگی در دسترس باشد. برای تسهیل دسترسی منطقه باید از چندین دیدگاه به آن توجه شود که عبارتند از مسئله دسترسی مناسب از درون کشور و گردشگران خارجی به منطقه، مسئله دسترسی در راستای شرقی غربی در درون محدوده مطالعاتی، مسئله دسترسی به دریا و خط ساحلی، مسئله دسترسی به مناطق و جاذبه های محیط طبیعی.

۵-۸- پیشنهاد زیر ساختهای عمومی

اولویت ها در زیر ساختهای عمومی بخشی مهمی از برنامه ریزی شهری و استفاده از اراضی شامل تامین آب، برق و ارتباطات میباشد و ایجاد سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب نیز قسمتی مهم در برنامه ریزی توسعه شهری است. مهمترین نیاز منطقه برای موفقیت در امر توسعه گردشگری جمع آوری و دفع فاضلاب و زباله می باشد. مسئله مهم بعدی، جمع آوری و دفع زباله های جامد در سطوح شهرها و مناطق بیرون شهری شامل مکان اسکان توریستها در محیط طبیعی، ساحل، جنگلها، پارکهای جنگلی طبیعی و نظیر آن می باشد.

۵-۹- پیشنهاد اطلاع رسانی توریست

۵-۱۰- پیشنهاد خدمات تبدیل ارز - پذیرش کارتهای اعتباری بین المللی.

۵-۱۱- پیشنهاد خدمات پزشکی

با توجه به تمام بررسی های انجام گرفته رؤس اقدامات پیشنهادی تکمیلی برای توسعه طیف محصولات گردشگری رادر جداول زیر ارائه میکنم.

جدول ۵-۱- رؤس اقدامات پیشنهادی تکمیلی برای توسعه طیف محصولات گردشگری

توضیحات	رؤس فعالیتهای اقدامات پیشنهادی	توسعه محصول
از آنجائیکه سواحل دریای مازندران بعنوان اصلی ترین جاذبه مطرح است بایستی در درجه اول قابل دسترس برای تمامی توریستها اعم از داخلی و یا خارجی باشد و از نظر امکانات و مدیریت منابع در بالاترین سطح استاندارد بین المللی قرار داشته باشد.	<p>توسعه ها عبارت خواهد بود از:</p> <ul style="list-style-type: none"> • مسائل مرتبط به کاربری اراضی ساحلی، حریم ها و فضاهای باز • حل مسائل دسترسیهای ساحلی بحوی که در راهبرد مرتبط به دسترسیها گفته شد. • کیفیت مناسب آب دریا (پرچم آبی) • جمع آوری و مدیریت زباله در سواحل • خدمات پشتیبانی و امکانات ساحلی و در تمامی طیف ها • بهسازی و ارتقاء شهرهای ساحلی • پارکینگ • ایمنی دریا • قوانین و مقررات ساخت و ساز 	در مناطق ساحلی سواحل
علاوه بر اینکه مناطق جلگه ای می تواند انواع محصولات گردشگری اعم از طبیعی، تاریخی و فرهنگی را ارائه نماید، ای مناطق با توجه به امکانات مهیا می تواند بعنوان مراکز اصلی ارائه خدمات و پشتیبان مناطق ساحلی عمل نماید. مناطق جلگه ای در عمل تأمین کنند مواد اولیه و ساخته شده مصرفی و غیر مصرفی به مناطق ساحلی و ارتفاعات نیز خواهند بود.	<ul style="list-style-type: none"> • مسائل مرتبط به کاربری اراضی در پسکرانه، حریم ها و فضاهای باز و اراضی کشاورزی • حل دسترسی شرقی غربی • توسعه اکوتوریسم و مشارکتهای مردمی در توسعه گردشگری با استفاده از امکانات مردمی • توسعه توریسم فرهنگی تاریخی • مدیریت زباله 	مناطق جلگه ای و در دامنه های مشرف به دریا

	<ul style="list-style-type: none"> • قوانین ساخت و ساز • بهسازی و ارتقاء شهرهای جلگه ای • حفظ بافت سنتی روستاهای واقع در جلگه • خدمات پشتیبانی و امکانات در مناطق جلگه ای با توجه به استعدادها و تقاضای بازار در تمامی طیف ها 	
--	---	--

منبع: نگارنده

ادامه جدول ۵-۱- رؤس اقدامات پیشنهادی تکمیلی برای توسعه طیف محصولات گردشگری

توضیحات	رئوس فعالیتها و اقدامات پیشنهادی	توسعه محصول
جذابیت و مطلوبیت ویژه رستورانها و غذاها در منطقه بایستی بشدت حفظ شود، لذا اختصاص جایزه و برگزاری مراسم ویژه برای اعطای جوایز به بهترینها می تواند ایده خوبی در این راستا باشد.	کیفیت و سلامتی غذا باید بدرستی کنترل گردد. در این راستا سازمان گردشگری می تواند رستورانهایی را که کیفیت و سلامتی غذای آن مورد تأیید قرار گرفته بعنوان رستورانهای ویژه معرفی و اعلام نماید.	غذا و رستورانها
زون و یا زونهایی با امکانات ورزشی برای توریست و همچنین ورزشکاران حرفه ای باید بعنوان بخشی از چهره منطقه شناخته شود. توسعه تسهیلات ورزشی در رشته های مختلف که یاد شد می تواند بعنوان برخی از شاخص ترین وجوه توریستی منطقه دریای خزر باشد.	هر یک از هتلهای ۴ یا ۵ ستاره بایستی با انواع وسایل و امکانات ورزشی برای جلب رضایت و جذب گردشگران تجهیز گردد. با همکاری کمیته ملی المپیک ایران حداقل یک مرکز ورزشی در منطقه بایستی در حد استاندارد ورزشهای المپیک تا حد که با منطقه مناسبت داشته باشد تجهیز شود. در حال حاضر هیچگونه میدان گلفی در منطقه وجود ندارد. ایجاد چند میدان گلف در منطقه توصیه می شود. ورزش های آبی مانند اسکی روی آب، قایقرانی و قایقهای بادبانی و موج سواری می تواند یکی دیگر از جاذبه ها برای فصول مختلف در منطقه باشد.	فعالیتهای ورزشی

منبع: نگارنده

۶- منابع:

[۱] ابراجی مریانی، مریم، ۱۳۸۰، طراحی مجموعه توریستی تفریحی جوکندان تالش، پایان نامه کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد واحد تبریز

[۲] سایش، حسین و سیدرحیم مشیری، ۱۳۸۴، روش شناسی و تکنیک های تحقیق علمی در علوم انسانی باتاکید بر جغرافیا، تهران، نشر قومس

[۳] اصغری مقدم، محمدرضا، ۱۳۷۸ جغرافیای طبیعی شهر رنومورفولوژی - انتشارات نی.

[۴] اصلاح عربانی، ابراهیم، ۱۳۷۴، کتاب گیلان

[۵] بهبهانی، حمید، ۱۳۸۵، راهسازی طرح هندسی راه، تهران، مرکز نشر دانشگاهی

[۶] پاپلی یزدی، محمد حسین وحسین رجبی سناجردی، ۱۳۸۶، نظریه های شهر و پیرامون، تهران، انتشارات سمت

[۷] رضوانی، محمدرضا، ۱۳۸۵، جغرافیا و صنعت توریسم، تهران، انتشارات پیام نور

[۸] سرلک، احمد، ۱۳۷۵، نقش سرمایه گذاری در صنعت توریسم و اثر آن بر درآمد ملی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی تهران

[۹] عبدال...زاده، محمود، ۱۳۷۹، برنامه ریزی ملی و منطقه ای جهانگردی، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی

[۱۰] حسین زاده دلیر، کریم، ۱۳۸۰، برنامه ریزی ناحیه ای - انتشارات سمت

۷- پیوست:

۱-۷- پرسشنامه شماره ۱

- ۱- عوامل مؤثر در پیشرفت و توسعه مناطق ساحلی دریای مازندران کدام است؟
 - ۱- مدیریت صحیح
 - ۲- جذب سرمایه گذاری
 - ۳- وجود طرح های کارآمد
 - ۴- مشارکت مردمان بومی
 - ۵- همه موارد
- ۲- عوامل مؤثر در موفقیت طرح های سالم سازی را در چه می دانید؟
 - ۱- پیوند با سایر توانمندیهای گردشگری
 - ۲- مشارکت مردمان بومی
 - ۳- احداث زیر ساختها
 - ۴- ارائه خدمات مورد نیاز گردشگری
 - ۵- تأمین امنیت عمومی
 - ۶- رعایت استانداردهای بهداشتی
 - ۷- احیاء ظرفیت های بالقوه سواحل در فصول سرد سال
 - ۸- همه موارد
- ۳- به نظر شما توسعه امکانات گردشگری در محدوده تحقیق چه پیامدهای مثبتی برای منطقه دارد؟
 - ۱- رونق اقتصادی
 - ۲- ایجاد اشتغال جهت افراد بومی
 - ۳- عرضه سایر محصولات و تولیدات بومی در بسترهای مهیا شده
 - ۴- همه موارد
- ۴- افزایش و تجهیز طرح های سالم سازی چه کمکی در امر گردشگری می نماید؟
 - ۱- بالا رفتن اطمینان خاطر و امنیت گردشگران از لحاظ نجات غریق
 - ۲- افزایش نظم و انضباط در سواحل و عدم سردرگمی گردشگران غیر بومی
 - ۵- طرح های سالمسازی دایر در منطقه چه کمبودهایی دارد؟
 - ۱- ناکافی بودن سایت های طرح سالم سازی

۲- ناکافی بودن تعداد نجات غریق

۳- عدم ارائه خدمات مناسب توسط متولیان

۴- ناکافی بودن زیر ساختها و سرویس های خدماتی

۶- آیا نقش بازاریابی، اطلاع رسانی و تبلیغات در زمینه امکانات گردشگری محدوده را در افزایش جذب توریسم مؤثر می دانید؟

۱- آری
۲- خیر

۷- آیا نقش آموزش کارکنان بخش توریسم از لحاظ ارتباطات فرهنگی با گردشگران و حتی آموزش زبانهای خارجه در ارتباط با گردشگران خارجی در افزایش جذب و رضایتمندی گردشگران مؤثر می دانید؟

۱- آری
۲- خیر

۸- به نظر شما اگر امکانات گردشگری جوابگوی شمار گردشگران نباشد چه لطمات و زیانهایی ممکن است حادث شود؟

۱- تخریب محیط زیست

۲- تلفات جانی (تصادفات جاده ای و غرق شدن و ...)

۳- کاهش امنیت عمومی

۴- واسطه گری و دلالی

۵- پائین آمدن سطح بهداشت

۶- نارضایتی گردشگران و عدم رغبت آنان برای سفرهای بعدی به منطقه

۹- آیا استفاده از طرح های سام سازی دریا نیاز به توسعه ریزساختهای خدمات پشتیبان برای گردشگران نظیر خدمات بانکی، کمپینگ، پارگینگ، مسیرهای دسترسی، رستوران، مراکز خرید و ... ندارد؟

۱- دارد
۲- ندارد

۱۰- توسعه طرح های گردشگری ساحلی در صورت مشارکت مردمان بومی موفق است یا عدم مشارکت آنان؟

۱- مشارکت مردم
۲- عدم مشارکت مردم

۱۱- به نظر شما توسعه طرح های گردشگری(بویژه طرح های سالم سازی) در چه صورت موفق تر و سریع تر صورت خواهد پذیرفت؟

۱- جلب سرمایه گذاری بخش خصوصی و نظارت دولتی

۲- سرمایه گذاری دولتی و نظارت دولتی

۱۲- به نظر شما چگونه می توان سرمایه گذاری توسط بخش خصوصی را توسعه بخشید؟

۱- با در نظر گرفتن مشوق های لازم برای بخش خصوصی(نظیر کمک در امر انتظاماتی و تعامل با سازمان های ذیربط توسط متولی و حمایت

های سازمانی و ...)

۲- سپردن بخش مدیریتی و کنترلی به بخش خصوصی

۳- تسهیل در اخذ مجوزهای لازم

۴- تبلیغات

۲-۷- پرسشنامه شماره ۲ (مخصوص گردشگران)

۱- به نظر شما امکانات رفاهی و گردشگری محدوده ساحلی شهر چگونه است؟

۱- عالی ۲- خوب ۳- متوسط ۴- ضعیف

۲- به نظر شما چه تمهیدات و زیر ساختهایی لازم است تا محدوده ساحلی شرایط مناسب تری جهت پذیرایی از گردشگران را بدست آورد؟

۱- افزایش طرح های سالمسازی و افزایش نجات غریق

۲- افزایش امنیت و انتظامات

۳- بهبود وضعیت بهداشتی

۴- بهبود راه های دسترسی

۵- افزایش مکان های اسکان گردشگران

۶- ارائه خدمات خود پرداز بانکی

۷- ایجاد زیر ساختها و تأسیسات مورد نیاز گردشگری (نظیر بلوار سازی، سرویس های بهداشتی، مراکز تهیه مایحتاج، کیوسک های راهنمایی

گردشگران و ...)

۳- به نظر شما آداب و رسوم و خصوصیات فرهنگی و اجتماعی بومیان در افزایش ورود گردشگران به این منطقه تأثیر گذار خواهد بود؟

۱- آری

۲- خیر

۴- ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جذاب منطقه از نظر شما کدام است؟

۱- مهمان نوازی و برخورد متقابل ۲- غذاهای محلی و صنایع دستی

۳- ورزش های محلی ۴- سبک های معماری خانه ها و بافت مسکونی

۵- آیا پیوند طرح های سالم سازی با راه اندازی گشتهای مسافری دریائی و ماهیگیری می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری ۲- خیر

۶- آیا پیوند طرح های سالم سازی با سرویس های کشتی تفریحی و تاکسی آبی می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری ۲- خیر

۷- آیا پیوند طرح های سالم سازی با رفت و آمد و گردش هوایی برفراز سواحل و دریا می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری ۲- خیر

۸- آیا پیوند طرح های سالم سازی با ورزش های آبی نظیر اسکی روی آب می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۹- آیا پیوند طرح های سالم سازی با اسب سواری در سواحل می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۱۰- آیا پیوند طرح های سالم سازی با هواپیمای بی موتور(گلایدار) می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۱۱- آیا پیوند طرح های سالم سازی با شکار و تیراندازی می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۱۲- آیا پیوند طرح های سالم سازی با بالون سواری می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۱۳- آیا پیوند طرح های سالم سازی با ورزش های ساحلی(فوتبال و والیبال) می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر

۱۴- آیا پیوند طرح های سالم سازی با کشتی گیله مردی و لافند بازی می تواند جاذب توریست باشد؟

۱- آری
۲- خیر